

MÉDIA, EDUKÁCIÓ, FELELŐSSÉG

Szerkesztette:

Dudok Fanni

Fejős Sándor

Forró Lajos

Pusztai Virág

MÉDIA, EDUKÁCIÓ, FELELŐSSÉG

Szerkesztette:

Dudok Fanni
Fejős Sándor
Forró Lajos
Pusztai Virág

A kötetben szereplő tanulmányok konferenciaelőadás formájában elhangzottak 2024. március 20-án, a kötettel azonos címet viselő tudományos tanácskozáson.

Szervezők:

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Szakképzési, Felnőttképzési és Tudásmenedzsment Intézet,
Mozgóképkultúra Tanszék
Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottság
Állampolgári Kompetenciák Munkabizottsága

Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó
Szeged, 2024

A kötet megjelenését támogatta a Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Tudományos Pályázata

Szakmai lektorok:

Dudok Fanni
Fejős Sándor
Forró Lajos
Pusztai Virág

Szöveggondozó:

Pető Bálint

Borítóterv:

Toldi Gergő

ISBN 978-963-648-052-3 (nyomtatott)

ISBN 978-963-648-053-0 (pdf)

Kiadja:

Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged, 2024

TARTALOM

Előszó	7
---------------------	---

I. SAJTÓ-, FILM- ÉS TELEVÍZIÓTÖRTÉNET

Pető Bálint: Hóhér, mint médiasztár – Bali Mihály ítélet-végrehajtó élete	9
Miklós Péter: A szegedi piarista oktatás újraindulásának médiareprezentációja ..	31
Fejős Sándor: A vajdasági magyar filmművészet megteremtői. Emlékezés Bosnyák Ernő és Lifka Sándor munkásságára	42
Forró Lajos: „Rozmaring, a bohóc – világszám!” Gondolatok a Keménykalap és Krumpliorr ifjúsági tévéfilmsorozatról.	51

II. IDENTITÁS ÉS FELELŐSSÉGTUDAT

Szilárdi Réka: Identitáspolitikai és mediatizáció	61
Nagy Attila: Daidalosz és Ikarosz újra szállnak.	67
Kiss Ferenc: Identitás és entitás: alkatrészből katedrális. Szakmatörténetbe ágyazott módszertani esettanulmány.	74

III. VALÓSÁG ÉS VIRTUALITÁS

Pusztai Virág: Mesék a valóságról – a mozgóképes híradások változásai a közösségi média hatóterében	80
Bari Attila: Ál-valóság: A megtévesztő képi médiatartalmak világa	95
Szilágyi Tamás: A közösségi médiafelületek mint pseudo-nyilvános terek: a felületek kapitalizmus etikai dilemmái	105
Hervé-Lóránth Ervin – Kegyes Erika: Nem értjük, félreértjük, vagy valami más van mögötte?	115

IV. EDUKÁCIÓ ÉS PREVENCIÓ

Dudok Fanni: Digitális függőség: felelősségteljes médiafogyasztásra nevelés ..	129
Nagy László: A mozgóképkultúra és médiaismeret oktatás prevenációs lehetőségei, identitásformáló aspektusai	138
Csomán Sándor: Forma a tartalom oltárán? – A posztadolensek mozgóképfogyasztási tendenciái az újmédia korában	152

Szerzőinkről	163
---------------------------	-----

Angol nyelvű absztraktok	167
---------------------------------------	-----

ELŐSZÓ

A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Szakképzési, Felnőttképzési és Tudásmenedzsment Intézet Mozgóképkultúra Tanszéke (illetve annak jogelődje, a Mozgóképkultúra Szakcsoport) a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottság Állampolgári Kompetenciák Munkabizottságával karöltve eddig három médiatudományi konferenciát szervezett azon koncepcióval, hogy a *média* kifejezés mellé minden évben két másik hívószót helyez, és az ilyen fogalomhármasok által felkínált asszociációk mentén várja a kutatók előadásait. Az első konferencia és kötet a *Média, közösség történet*, a második pedig a *Média, identitás, lokalitás* címet viselte, ezúttal pedig az *edukáció* és a *felelősség* szavakat hívtuk játékba.

Az *edukáció* hívószó apropóját részben az adta, hogy a konferencia idején még tartott a Juhász Gyula Pedagógusképző Kar jubileumi tanéve, melynek során különféle programokkal ünnepelte fennállásának 150. évfordulóját. De az *edukáció* fontosságát a média vonatkozásában egyébként sem lehet eléggé hangsúlyozni. Olyan időket élünk, amikor a média mind nagyobb hatást gyakorol a szocializációra, befolyásolja a kulturális, viselkedési, kapcsolati mintáinkat, alakítja az érdeklődési köreinket, politikai véleményünket, világnézetünket. Azt, hogy a manipulatív hatásoknak ne legyünk teljesen kiszolgáltatva, egyedül a médiaoktatás, a tudatos médiahasználatra és a felelősségteljes médiafogyasztásra nevelés biztosíthatja.

A *felelősség* fogalmának is elválaszthatatlannak kellene lennie a média fogalmától. A hagyományos média fénykorában – az újságok hasábjain, a rádióban vagy a televízión keresztül – még csak úgy szólhatott valaki a nyilvánossághoz, ha előtte felvértezte magát szakmai ismeretekkel, és kellő rutint szerzett. A képzett szakemberek talán még jobban átérezték, mekkora erő rejlik a közvélemény formálásában, és rajtuk múlik, hogy ezt az erőt hogyan használják. Napjainkban azonban, mikor az újmédia platformjain bárki megszólíthatja a közvéleményt, fontos hangsúlyozni, hogy ez mekkora felelősséggel jár. Mindannyian – akik posztolunk, kommentelünk, tartalmakat töltünk fel – felelősek vagyunk azért, hogy milyenné formáljuk a nyilvánosság terét.

Az *edukáció* tehát hozzájárulhat ahhoz, hogy a befogadókban kialakítsa az igényt a minőségi médiatartalmak iránt, a tartalomkészítők felelősségtudata pedig azt segítheti elő, hogy értékes produktumok szülessenek. Tudatos befogadók és értékorientált tartalmak – ettől az ideális állapottól nyilvánvalóan messze vagyunk, és talán sosem jön el az az idő, amikor többségben lesznek. Ez azonban nem mentesít bennünket a feladat alól, hogy ki-ki a maga eszközeivel tegyen az előmozdításáért. Kötetünk szerzői szakmai ismereteikkel, kutatásaikkal járultak hozzá e küzdelemhez.

A szerkesztők ezúton is köszönetet mondanak az előadóknak és a kötet szerzőinek a gördülékeny együttműködésért, emellett köszönet illeti a 150 éves jubileumán túlélt Juhász Gyula Pedagógusképző Kar vezetőségét is a rendezvény és a könyvkiadás támogatásáért!

A szervezők és a szerkesztők nevében:

Pusztai Virág